

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **WPB Capital, spořitelní družstvo v likvidaci**, se sídlem Kamenná 835/13, Brno, zastoupený JUDr. Liborem Němcem, Ph.D., advokátem se sídlem Husova 240/5, Praha 1, proti žalované: **Česká národní banka**, se sídlem Na Příkopě 28, Praha 1, proti rozhodnutí Bankovní rady České národní banky ze dne 19. 6. 2014, č. j. 2014/7620/CNB/110, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2021, č. j. 5 Af 31/2014 – 1064,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o prominutí zmeškání lhůty k zaplacení soudního poplatku **se z a m í t á .**
- II. Řízení **se z a s t a v u j e .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalobci **se v r a c í** uhrazený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši **5000 Kč**, který bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jeho zástupce JUDr. Libora Němce, Ph.D., advokáta se sídlem Husova 240/5, Praha 1, a to do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce (dále jako „stěžovatel“) podal dne 5. 10. 2021 kasační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2021, č. j. 5 Af 31/2014 – 1064. Soudní poplatek za kasační stížnost, splatný okamžikem jejího podání, však nezaplatil.

[2] Poté, co bylo rozhodnuto o stěžovatelem vznesené námitce podjatosti soudců druhého senátu Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) [viz usnesení NSS ze dne 8. 2. 2022, č. j. Nao 243/2021 – 111 (v právní moci dne 14. 2. 2022)], vyzval soud stěžovatele usnesením ze dne 22. 2. 2022, č. j. 2 Afs 259/2021 – 118 (dále jen „výzva“), aby ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení zaplatil soudní poplatek za podanou kasační stížnost podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), který dle položky č. 19 sazebníku soudních poplatků činí

částku 5000 Kč. Soud stěžovatele výslovně poučil, že nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, řízení podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, ve spojení s § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) zastaví; k pozdnímu zaplacení soudního poplatku se nepřihlíží. Dále stěžovatele poučil, že může ve lhůtě stanovené pro zaplacení poplatku požádat soud o osvobození od soudních poplatků.

[3] Výzva byla zástupci stěžovatele JUDr. Liboru Němcovi, Ph.D. (srov. plnou moc ze dne 18. 5. 2017 založenou na č. l. 40 spisu sp. zn. 2 Afs 304/2018) doručena do jeho datové schránky dne 22. 2. 2022 společně s vyjádřením žalovaného ze dne 26. 10. 2021 (viz datová zpráva číslo podání 459587). Lhůta 15 dní od jejího doručení tedy uplynula dne 9. 3. 2022 (středa). Stěžovatel však soudní poplatek za kasační stížnost ve výzvou stanovené lhůtě neuhradil.

[4] Soudní poplatek ve výši 5000 Kč byl na účet Nejvyššího správního soudu připsán až dne 16. 3. 2022 (srov. záznam o složení založený na č. l. 133 spisu NSS).

[5] Podáním ze dne 17. 3. 2022 stěžovatel následně požádal podle § 36 odst. 3 s. ř. s. o úplné osvobození od soudního poplatku, neboť nemá dostatečné prostředky na to, aby jej mohl uhradit (viz argumentace v bodě 2 podání). Dále požádal podle § 40 odst. 5 s. ř. s. o prominutí zmeškání lhůty k podání žádosti o osvobození od soudních poplatků nebo zaplacení soudního poplatku dle výzvy. Zástupce stěžovatele uvedl, že mu ve včasném podání žádosti o osvobození od soudních poplatků bránila nemoc. Dne 22. 2. 2022 „vybral“ svou datovou schránku včetně předmětné výzvy, avšak již dne 24. 2. 2022 onemocněl a ze své nemoci se zotavil až 14. 3. 2022; po dobu své nemoci nebyl schopen žádost o osvobození od soudních poplatků vyhotovit ani zajistit své substituční zastoupení. Zástupce stěžovatele předložil zdravotní záznam MUDr. J. K. (své ošetřující lékařky) ze dne 16. 3. 2022, z nějž se podává, že „byl v době od 24. 2. 2022 do 14. 3. 2022 nemocný, nebyl schopen práce. Pracovní neschopnost vystavena nebyla, pacient je OSVČ“; ve zprávě je uveden konkrétní kód lékařské diagnózy.

[6] Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích, *jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním kasační stížnosti.*

[7] Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, *nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.*

[8] Podle § 36 odst. 3 věty první a druhé s. ř. s., *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.*

[9] Podle § 40 odst. 5 věty první s. ř. s., *nestanoví-li zákon jinak, může předseda senátu z vážných omluvitelných důvodů na žádost zmeškání lhůty k provedení úkonu prominout.*

pokračování

[10] Podle § 47 písm. c) s. ř. s., *soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon.*

[11] Žádost o osvobození od soudního poplatku je nutno podat ve lhůtě pro jeho zaplacení. K opožděně podané žádosti o osvobození od soudního poplatku se nepřihlíží [srov. usnesení NSS ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 – 19, či ze dne 25. 10. 2018, č. j. 1 Afs 245/2018 - 46; shodně KÚHN, Zdeněk, a kol. *Soudní řád správní – Komentář*, Praha, 2019 (odst. 67 k § 36)]. Nejvyšší správní soud se proto předně zabýval žádostí stěžovatele o prominutí zmeškání lhůty k zaplacení soudního poplatku.

[12] Poplatková povinnost vzniká již dnem podání kasační stížnosti a tímto okamžikem je též poplatek splatný [§ 4 odst. 1 písm. d) a § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích]. Lhůta stanovená soudem k zaplacení soudního poplatku v délce alespoň 15 dnů podle § 9 odst. 1 téhož zákona představuje lhůtu náhradní pro případ, že stěžovatel nesplnil povinnost zaplatit soudní poplatek společně s podáním kasační stížnosti. Stěžovatel tak má více než postačující časový prostor ke splnění poplatkové povinnosti, ať si vybere jakýkoliv způsob úhrady soudního poplatku. Je nedůvodné a z hlediska důsledků pro řízení i riskantní s platbou otálet a ponechávat ji až na konec soudem stanovené lhůty. Nadto je výše soudního poplatku ve správním soudnictví jednoznačně a jednotně upravena v zákoně o soudních poplatcích; není tedy spojena s určitou mírou nejistoty, která by odůvodňovala vyčkávání výzvy soudu (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 2. 2018, č. j. 2 As 3/2018 - 32). Ústavní soud k tomu v usnesení ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. IV. ÚS 1334/18, dodal, že „*již samotná povinnost soudů vyzvat poplatníka k úhradě splatného soudního poplatku je do jisté míry beneficiem, jelikož poplatková povinnost je jednoznačně určena zákonem a žalobcům v zásadě nic nebrání, aby ji řádně splnili již při podání žaloby. Pokud tak neučiní, a dokonce tak neučiní ani v dodatečně lhůtě poskytnuté soudem, je zastavení řízení logickým a ústavně konformním důsledkem jejich pasivity.*“ Dle Ústavního soudu je znění zákona zcela jednoznačné a neumožňuje žádný jiný výklad; je vyloučeno dospět na základě „*sofistikovanějších*“ interpretačních metod k takovému výkladu, podle kterého by se přihlíželo k zaplacení poplatku po stanovené lhůtě (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 7. 2019, č. j. 5 As 77/2019 – 25). Placení soudního poplatku není úkonem, který musí učinit účastník řízení osobně. Není totiž vázáno na zvláštní charakteristiku samotného účastníka a nic nebrání tomu, aby soudní poplatek za účastníka zaplatila jiná osoba (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. III. ÚS 3165/19). Nelze navíc ztrácet ze zřetele, že povinnost hradit soudní poplatky a dodržovat procesní lhůty je standardní podmínkou řádného vedení soudního řízení. Je proto především na účastníku, aby zajistil včasné a řádné splnění této povinnosti (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. III. ÚS 1308/20). Pokud stěžovatel nezaplatí soudní poplatek v (dodatečně) určené lhůtě, soud řízení zastaví, a to i v případě, že před vydáním rozhodnutí o zastavení řízení byl soudní poplatek zaplacen (srov. rozsudky NSS ze dne 24. 10. 2018, č. j. 6 Afs 278/2018 - 22, ze dne 19. 4. 2018, č. j. 10 As 379/2017 - 38, či ze dne 17. 7. 2019, č. j. 5 As 77/2019 – 25).

[13] Vyskytnou-li se objektivní okolnosti, pro které stěžovatel nemůže bez své viny a ze závažných důvodů zaplatit soudní poplatek ve lhůtě stanovené soudem, je na něm, aby tuto skutečnost soudu sdělil a doložil, ovšem pouze v průběhu této lhůty. Jedině

v takovém případě soud po uplynutí této lhůty řízení nezastaví, nebyl-li poplatek zaplacen [§ 9 odst. 1 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích]. Zákon o soudních poplatcích však neumožňuje poplatníkovi dodatečně (po uplynutí lhůty) vysvětlit důvody, pro které nebyl soudní poplatek ve lhůtě řádně a včas zaplacen. Lhůta k zaplacení soudního poplatku je propadná. Ústavní soud v nálezu ze dne 30. 3. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 9/20 shledal tuto úpravu ústavně konformní a návrh na její zrušení zamítl, přestože navrhovatel argumentoval tím, že tato právní úprava „*nebere v úvahu výjimečné situace, kdy poplatník nezavinil, že soudní poplatek nebyl soudu ve lhůtě zaplacen, respektive kdy míra zavinění na jeho nezaplacení je zanedbatelná, omluvitelná a zcela neadekvátní těžkým následkům, jež zastavení řízení může pro poplatníka představovat.*“ Ústavní soud v bodě [38] tohoto nálezu uvedl: „*s navrhovatelem lze souhlasit v tom, že uvedené ustanovení nepomýšlí na všechny případy nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma. Zvláště se to bude týkat situací, v nichž poplatník není z objektivního hlediska vůbec schopen sdělit soudu okolnosti osvědčující nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mu mohla vzniknout újma, kupříkladu následkem vážné hospitalizace. Ústavní soud nicméně v té spojitosti znovu zdůrazňuje, že samotná existence náhradní lhůty pro zaplacení soudního poplatku již představuje pro poplatníka jisté dobrodiní, poněvadž zákon předpokládá, že soudní poplatek uhradí řádně s podáním návrhu na zahájení řízení, tedy okamžikem jeho splatnosti (§ 7 odst. 1 ZSP). Z toho lze dovodit, že poplatník, který není schopen pro závažnou a jím nezaviněnou překážku (jako by tomu bylo v případě zmíněné hospitalizace) provést úhradu soudního poplatku, zpravidla nebude schopen podat ani samotný návrh na zahájení řízení, neboť jde o úkony souběžné. Poplatník by se obecně neměl spoléhat na to, že při poskytnutí soudem druhé příležitosti zaplatit soudní poplatek nenastanou žádné, byť i pochopitelné komplikace, popřípadě že je bude možno vždy nějakou cestou odstranit a opožděné zaplacení soudního poplatku napravit.*“

[14] Po marném uplynutí lhůty k zaplacení soudního poplatku tedy nelze přihlédnout k žádným okolnostem, které by jinak odůvodňovaly prodloužení této lhůty v případě, že by poplatník rozhodné skutečnosti soudu sdělil v jejím průběhu (k celému odst. [12] a [13] tohoto rozhodnutí srov. rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2021, č. j. 8 As 290/2021 – 23). Nejvyšší správní soud proto v řadě svých rozhodnutí naznal, že zmeškání lhůty k zaplacení soudního poplatku nelze postupem podle § 40 odst. 5 s. ř. s. prominout (srov. např. usnesení NSS ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 – 19, či ze dne 31. 3. 2021, č. j. 3 Afs 23/2021 – 36, nebo rozsudky NSS ze dne 24. 10. 2018, č. j. 6 Afs 278/2018 – 22, či ze dne 17. 12. 2018, č. j. 7 Ads 473/2018 – 28). V usnesení ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. III. ÚS 1198/21, pak i Ústavní soud uvedl: „*Nejvyšší správní soud dovodil, že zákon o soudních poplatcích u nezaplacení soudního poplatku stanovil specifický postup, který použití ustanovení o možnosti prominutí zmeškání lhůty k úkonu (§ 40 odst. 5 s. ř. s.) modifikoval tak, že ve věcech správního soudnictví bylo dodatečně zaplacení poplatku (tedy po uplynutí zmeškané lhůty) časově omezeno tím, že poplatek musel být zaplacen dříve, než usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci. V nyní posuzované věci stěžovatelky ovšem nelze podle Ústavního soudu přehlížet, že § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích po novele provedené zákonem č. 296/2017 Sb. již dodatečné zrušení usnesení o zastavení řízení neumožňuje. Vložil-li za této situace Nejvyšší správní soud pro věc relevantní zákonná ustanovení tak, že žádost stěžovatelky o prominutí zmeškání lhůty je nutno zamítnout, Ústavní soud takovou interpretaci akceptuje, neboť je plně slučitelná se stávající zákonnou úpravou.*“

pokračování

[15] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovatel by v projednávaném případě nenaplnil ani podmínku z *vážných omluvitelných důvodů* nezbytnou pro prominutí zmeškání lhůty podle § 40 odst. 5 věty první s. ř. s. Zástupce stěžovatele JUDr. Libor Němec, Ph.D., je advokátem vykonávajícím advokacii jako společník advokátní kanceláře *Glatzová & Co., s.r.o.*; ta má pět společníků (advokátů), šest koncipientů a devět trvale spolupracujících advokátů [informace dle veřejně dostupného vyhledávání advokátů a koncipientů na stránkách České advokátní komory ke dni 29. 3. 2022]. Podle zdravotního záznamu MUDr. J. K. (ošetřující lékařky zástupce stěžovatele) ze dne 16. 3. 2022 byl tento v době od 24. 2. 2022 do 14. 3. 2022 [tedy i v okamžiku, kdy uplynula lhůta pro zaplacení soudního poplatku, resp. pro podání žádosti o osvobození od soudních poplatků (tj. dne 9. 3. 2022)] nemocný; na potvrzení je přitom uveden kód konkrétní diagnózy, kterou lze z veřejně dostupných zdrojů identifikovat. Nejvyšší správní soud v žádném případě nechce zlehčovat, či snad dokonce zpochybňovat, nemoc zástupce stěžovatele. Má však za to, že se nejednalo o mimořádně závažnou zdravotní indispozici, která by mu (s ohledem na to, že nebyl hospitalizován a netvrdí, že by měl omezeny kognitivní či motorické funkce), znemožňovala provedení jednoduchého úkonu spočívajícího v podání (včasné) žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, dokonce mu ani nebránila přímo v zadání příkazu k uhrazení platby za výzvou stanovený soudní poplatek; úhrada soudního poplatku je totiž úkonem, který nevyžaduje osobní přítomnost zástupce účastníka řízení v kanceláři ani práci s listinným spisem (srov. např. usnesení NSS ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 Afs 35/2021 - 46). Zástupce stěžovatele, s ohledem na značné personální zázemí advokátní kanceláře, v níž působí, měl jistě možnost si bez jakýchkoli (svých nebo klientových) vícenákladů a výraznějších administrativních komplikací zajistit substituční zastoupení své osoby, a to ať již k podání žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, tak žádosti o osvobození od jeho placení.

[16] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že v řešené věci není dán ani *vážný omluvitelný důvod* pro prominutí zmeškání lhůty ve smyslu podle § 40 odst. 5 věty první s. ř. s., neboť zdravotní stav zástupce stěžovatele, ve spojení se zázemím jeho advokátní kanceláře, mu umožňoval zajistit včasné zaplacení soudního poplatku, příp. provedení jiného úkonu, jež bylo nezbytné učinit ve lhůtě výzvou určené.

[17] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů žádost stěžovatele o prominutí zmeškání lhůty k zaplacení soudního poplatku zamítl (výrok I. tohoto usnesení). Nezabýval se proto již jeho žádostí o osvobození od soudních poplatků, neboť tu bylo třeba podat ve lhůtě k zaplacení soudního poplatku (srov. odst. [11]).

[18] Stěžovatel soudní poplatek neuhradil ve lhůtě stanovené mu k tomu ve výzvě a soud nevyhověl ani jeho žádosti o prominutí zmeškání lhůty. Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo než řízení o kasační stížnosti zastavit podle § 47 písm. c) ve spojení s § 120 s. ř. s. (výrok II. tohoto usnesení).

[19] Řízení o kasační stížnosti bylo zastaveno, žádný z účastníků proto nemá dle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení (výrok III. tohoto usnesení).

[20] Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích se k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty nepřihlíží; současně marným uplynutím lhůty účastníku řízení zaniká poplatková povinnost. Nejvyšší správní soud proto stěžovateli v souladu s § 10 odst. 1 zákona o soudních poplatcích (opožděně) uhrazený zaplacený soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti ve výši 5000 Kč vrací. Bude mu vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jeho zástupce JUDr. Libora Němce, Ph.D., advokáta se sídlem Husova 240/5, Praha 1, a to do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení (výrok IV. tohoto usnesení).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2022

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu